

การศึกษาอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัวลายเพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องประดับเงิน ตามความชอบของกลุ่มลูกค้าชาวจีนในแหล่งท่องเที่ยวล้านนา

สมลักษณ์ วรรณฤมล กิเလာโรว่า^{a*}, ดอร์น สุทธิพิบาล^b, เขมรรัต จันทรคำ^a, สุนิสา แสนศรี^a,
ประภัสสร ประดุงพงษ์เพชร^a และเฉลิมรัฐ วาวงศ์มูล^b

The Study of Design Identity of Ban Wualai Lanna Silver Jewelry to Meet the Needs of Chinese Tourists in Lanna Tourist Places

Somlak Wannarumon Kiarova^{a*}, Dorn Suthiphibal^b, Kemmarat Jankom^a, Sunisa Sansri^a,
Prapasson Pradujphonphet^a and Chalermrat Wawongmool^b

^aภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก 65000

^bภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ 50300

^aDepartment of Industrial Engineering, Faculty of Engineering, Naresuan University, Phitsanulok 65000

^bDepartment of Jewelry Design, Faculty of Arts and Architecture, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai 50300

*Corresponding author. E-mail address: somlakw@nu.ac.th, somlakwk@gmail.com

Received: 4 July 2016; Accepted: 7 October 2016

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน เพื่อนำมาพัฒนาเป็นเครื่องประดับเงินที่ชาวจีนชื่นชอบ และยังคงอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัวลาย เพื่อเป็นการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อเพิ่มช่องทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยได้ทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของเครื่องเงินบ้านวัวลาย และได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับเครื่องเงิน และเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเครื่องเงินบ้านวัวลาย และคลังเครื่องเงินบ้านวัวลาย โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ รูปแบบลักษณะเฉพาะตัว และอัตลักษณ์ของเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย อีกทั้งได้มีการสำรวจความนิยมชื่นชอบเครื่องประดับเงินของกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 100 คน ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 20-35 ปี นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ที่สองในการศึกษา คือ การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตเครื่องเงินบ้านวัวลาย โดยมีการสัมภาษณ์ช่างฝีมือ และพ่อครูแม่ครูในชุมชนบ้านวัวลาย รวมทั้งช่างขึ้นรูปและช่างสลักตุ่นลาย คณะผู้วิจัยได้นำผลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลดังกล่าว มาทำการวิเคราะห์หาปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อรูปแบบงานออกแบบเครื่องประดับเงินที่นักท่องเที่ยวชาวจีนชื่นชอบ โดยนักออกแบบของโครงการวิจัย ได้ทำการออกแบบเซตเครื่องประดับเงินตามผลการเก็บข้อมูล และผลการสำรวจความชื่นชอบเครื่องประดับเงินของกลุ่มเป้าหมาย รวมจำนวน 13 เซต จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินเซตเครื่องประดับที่ออกแบบขึ้นใหม่ โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวจีนในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และได้คัดเลือกเซตเครื่องประดับที่ได้รับคะแนนความนิยมสูงสุดจำนวน 5 อันดับแรก มาพัฒนาเป็นต้นแบบในการออกแบบเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย และผลิตเป็นชิ้นงานจริง เพื่อเป็นแนวทางในการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินให้แก่วิสาหกิจชุมชนเครื่องเงินบ้านวัวลาย

ผลการวิจัยการศึกษาอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัวลาย พบว่า นอกจากกระบวนการผลิตที่มีความเฉพาะตัว ยังมีส่วนของลวดลายที่อยู่บนเครื่องเงินที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัวลาย จากการเก็บข้อมูล พบว่า สามารถแบ่งลวดลายออกเป็นจำนวน 9 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลวดลายดอกกระถิน กลุ่มลวดลายเส้า กลุ่มลวดลายพุทธประวัติ กลุ่มลวดลายวรรณคดีไทย กลุ่มลวดลายวิถีชีวิตไทย กลุ่มลวดลายพม่า กลุ่มลวดลายช้าง กลุ่มลวดลายสิบสองราศี และกลุ่มลวดลายดอกพิกุล และจากผลการทำแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน พบว่า กลุ่มลวดลายที่ชาวจีนชื่นชอบ คือ กลุ่มลวดลายช้าง โดยคิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมา คือ กลุ่มลวดลายกระถิน คิดเป็นร้อยละ 11 อีกทั้งนักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมเครื่องประดับที่มีขนาดเล็ก สีสันสดใส และมีความร่วมสมัย

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ บ้านวัวลาย การออกแบบเครื่องประดับ เครื่องประดับเงิน

Abstract

This research project aims to study and classify the design identity of Baan Wualai Lanna silverware in Chiang Mai and to study silver-jewelry purchasing decision making of the Chinese tourists in Lanna tourist places to meet their needs in jewelry products brought to market. This should be achieved while still maintaining the design identity of Baan Wualai Lanna silverware in order to

conserve the local wisdom. Moreover, this research aims to increase the opportunities in product development. To achieve the research objectives, the study of history, product characters, and production process of Baan Wualai Lanna silverware was conducted. The research team established a good collaboration with Baan Wualai silverware community, which enabled efficient collection of data and information in the target area. The important information obtained from this study includes product characters and design identity of Baan Wualai silverware. Moreover, we have surveyed the appreciation of the products by the target group, a group of 100 Chinese tourists in Lanna tourist places whose age ranges from 20 to 35 years old, and who were interested in the purchase of silver jewelry products. The second research objective is to study Baan Wualai silverware production. We have interviewed the Baan Wualai craftsmen, model-makers, and cravers to achieve this goal. The research team then analyzed this data and information to identify the important factors in silver jewelry design characters that the target group favors. Ultimately, the designers of the research team had designed 13 sets of silver jewelry according to the data collected during the survey of the jewelry. After that, the research team had evaluated the new sets of designed jewelry by surveying the opinions of Chinese tourists in Lanna tourist places. Then they selected the top five jewelry sets, based on evaluation, to be the silver jewelry prototypes of Baan Wualai, as well as to produce real products to be the guidelines of silver jewelry product development for Baan Wualai silverware community enterprise.

The results of the study of the identity of Baan Wualai silverware show that not only does the production of Baan Wualai silverware utilizes specific techniques, but it also contains specific motifs and patterns on the silverware, which indicates their own identity. Based on the data collection, the motifs and patterns appearing on Bann Wualai silverware can be divided into 9 different groups: the group of Dok-Kra-Tin patterns, the group of Sae patterns, the group of history of the Buddha, the group of Thai literature, the group of Thai traditional life, the group of Burmese traditional styles, the group of elephant patterns, the group of twelve signs of the zodiac, and the group of Dok-Phi-Kul patterns. Furthermore, the surveys of the opinions of Chinese tourists indicate that the most favorite pattern is the group of elephant patterns, which received 52%, the second pattern is Dok-Kra-Tin patterns obtaining 11%. Finally, the Chinese tourists prefer the silver jewelry with small size, which is also colorful, and contemporary.

Keywords: Identity, Baan Wualai, Jewelry Design, Silverware

บทนำ

เครื่องเงินว้าลาย นับว่าเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ ย่านว้าลายจัดเป็นแหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมเครื่องเงินรายใหญ่อันดับต้นๆ ของประเทศ สิ่งที่ทำให้เครื่องเงินว้าลายเป็นที่รู้จักอย่างดี คือ วิธีการสร้างลวดลายบนเครื่องเงินด้วยวิธีการแกะสลักทั้งสองด้าน โดยการดอกลายจากด้านในให้ดูตามโครงร่างรอบนอกของลายก่อน จากนั้นจึงทำการตีกลับจากด้านใน เพื่อสร้างรายละเอียดลวดลายอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวิธีการสร้างลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์นี้ถ่ายทอดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ ชุมชนว้าลายได้ผลิตทั้งเครื่องใช้ในบ้าน เช่น สลุงหรือขันเงิน พาน ถาด แจกัน เชิงเทียน รวมทั้งนำวิธีการนี้มาผลิตเป็นเครื่องประดับ เช่น สร้อยคอ กำไล ต่างหู และแหวนเงิน (Department of Industrial Promotion, 2015) ทำให้เครื่องเงินว้าลายนี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้ปีละไม่ต่ำกว่า 80 ล้านบาท Department of Tourism (2014) โดยลูกค้าของเครื่องเงินว้าลายคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 80% ของกลุ่มลูกค้าหัตถกรรมเครื่องเงินทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่

โดยประเทศที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น จีน เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติถือเป็นกลุ่มที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่อุตสาหกรรมเครื่องประดับไทย จากการที่ช่างฝีมือไทยมีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีความประณีตเป็นพิเศษ ทำให้หัตถกรรมเครื่องเงินเชียงใหม่เป็นที่รู้จักและนิยมในหมู่ของกลุ่มคนไทยและชาวต่างประเทศ ทำให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ โดยในปี 2557 มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาในประเทศไทยกว่า 4.6 ล้านคน (Poosuan, 2013) ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นนักท่องเที่ยวที่มีกำลังการซื้อสูง นักท่องเที่ยวชาวจีนมีความนิยมสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับที่หลากหลาย (Export-Import Bank of Thailand, 2006) จึงทำให้เครื่องประดับเงินเป็นที่น่าสนใจในการทำตลาด จากการที่เงินเป็นโลหะอ่อน ดังนั้น จึงมีคุณสมบัติที่เอื้อต่อการออกแบบและขึ้นรูปด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งวิธีการดอกลายที่เป็นอัตลักษณ์ของเครื่องเงินว้าลายนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจในการนำมาพัฒนาในเรื่องของการออกแบบลวดลายใหม่ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลาย

ของกลุ่มลูกค้า แต่ยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์เฉพาะตัวของงานช่างฝีมือไทยอยู่ ทั้งนี้ ยังเป็นการสืบสานงานช่างฝีมือไทยหรือที่เรียกว่า สล่าเครื่องเงิน ที่นับวันจะสูญหายไปตามกาลเวลา เนื่องจากคนรุ่นหลังไม่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพช่างเงินนี้ ซึ่งถ้าสามารถพัฒนาการออกแบบเครื่องประดับเงินให้สอดคล้องต่อความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นไปยังกลุ่มลูกค้าชาวจีนนี้ได้ จะสามารถทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ เห็นถึงโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชนหมู่บ้านวัลลาย

โครงการวิจัยนี้ จึงให้ความสนใจกับกลุ่มลูกค้าชาวจีนเนื่องจากตามบทวิเคราะห์ของศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่ จีนเป็นประเทศที่มีประชากรจำนวนมากที่สุด ส่งผลให้ชาวจีนมีความนิยมในสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับที่หลากหลาย รวมถึงเศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้น หัตถกรรมเครื่องเงินที่จะเข้าสู่ตลาดจีน ต้องแข่งขันในเรื่องคุณภาพ และรูปแบบที่โดดเด่นภายใต้ตราสินค้าของตนเอง มากกว่าการแข่งขันด้วยราคาเป็นหลัก และควรมุ่งเน้นที่กลุ่มผู้บริโภคระดับบน ในปัจจุบันผู้ประกอบการยังขาดการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งตลาดแต่ละประเทศ จะมีความต้องการที่แตกต่างกันไป ดังนั้น โครงการวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัลลายที่เป็นที่นิยมในกลุ่มลูกค้าชาวจีน เพื่อนำมาออกแบบเครื่องประดับ โดยสร้างลวดลายและรูปแบบของเครื่องประดับเงินบ้านวัลลายที่มีความหลากหลายและตรงตามความนิยมของกลุ่มเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะตัว และอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัลลาย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคเครื่องประดับเงินโดยกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มลูกค้าชาวจีน
3. เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบงานออกแบบเครื่องประดับเงินที่เป็นที่นิยมและชื่นชอบของกลุ่มลูกค้าชาวจีน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของโครงการวิจัย ระบุได้ดังนี้

1. โครงการวิจัยนี้ ได้ทำการศึกษาลักษณะเฉพาะตัวและอัตลักษณ์ของรูปแบบเครื่องเงินบ้านวัลลาย เพื่อนำมาออกแบบเครื่องประดับเงิน ประเภท จี้ กำไล แหวน และต่างหู
2. สำหรับกระบวนการผลิตชิ้นงานเครื่องประดับในโครงการวิจัยนี้ จะใช้วิธีการหล่อ ซึ่งมีได้ผลิตด้วยวิธีการดันลาย แต่สามารถสร้างลวดลายที่เสมือนเกิดจากการดันลาย เนื่องจากในปัจจุบันการผลิตชิ้นงานเครื่องประดับของวิสาหกิจชุมชนบ้านวัลลายมักจะนิยมใช้กรรมวิธีการผลิตแบบหล่อขึ้นรูป ซึ่งมีต้นทุนการผลิตและต้นทุนเวลาต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์ต่ำกว่าวิธีการดันลาย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ดังนี้ สมมติฐานในงานวิจัย ประชากรและกลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. ในงานวิจัยนี้ ได้ตั้งสมมติฐานว่า ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีผลต่อระดับความชื่นชอบรูปแบบงานออกแบบเครื่องประดับเงินบ้านวัลลาย
2. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนชื่นชอบลวดลายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของชาวจีน เช่น ลวดลายมังกร หินหย่าง และหงส์ เป็นต้น
3. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนชื่นชอบลวดลายดั้งเดิมของหมู่บ้านวัลลาย เช่น ลวดลายดอกกระถิน ลวดลายแส้ และลวดลายสิบสองราศี เป็นต้น
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนชื่นชอบเครื่องประดับเงินที่มีการออกแบบร่วมสมัย

ประชากรและกลุ่มประชากร

1. ประชากรในโครงการวิจัย ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากสถิติกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเผยว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในปี 2557 มีจำนวนประมาณ 3 แสนคน และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นในทุกๆ ปี (Department of Tourism, 2014)

2. เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน คณะผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เข้ามาท่องเที่ยว

ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 100 คน ตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane (Yamane, 1967) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ 10% แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน และเพศหญิง จำนวน 50 คน เพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียงต่อการให้คะแนนการประเมินเซตเครื่องประดับเงิน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน

ในงานวิจัยนี้ ได้ใช้เครื่องมือ ได้แก่ การค้นคว้าสิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากเครื่องมือทั้งสองประเภทนั้นใช้ต้นทุนน้อย และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลในอดีตที่ได้ผ่านการวิเคราะห์เบื้องต้นมาแล้ว เช่น รายงานโครงการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความทางวิชาการ วารสาร เอกสารอ้างอิงต่างๆ และเว็บไซต์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของเครื่องเงินบ้านวัวลาย

กลุ่มที่สอง เป็นข้อมูลที่เรียกว่า ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลประเภทที่คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยตรง โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ (Silpjaru, 2014)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนหลัก โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2557 ถึงเดือน ตุลาคม 2558 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย และจัดประชุมกับประธานคัสเตอร์ของชุมชนบ้านวัวลาย เพื่อวางแผนลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม และเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการวิจัย และเตรียมชิ้นงานต้นแบบเพื่อใช้ในการสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน

ขั้นตอนที่ 2 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลรูปแบบลวดลายและลักษณะของเครื่องประดับเงินบ้านวัวลายตามความนิยมของกลุ่มลูกค้าชาวจีนในแหล่งท่องเที่ยวล้านนา โดยใช้วิธีทำแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวชาวจีนกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสังเกตการณ์พฤติกรรมผู้บริโภคของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่ทำการศึกษาอัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัวลาย โดยในการลงพื้นที่ที่จะทำการสัมภาษณ์ช่างฝีมือพ่อครู และแม่ครู ผู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเครื่องเงินวัวลาย

ขั้นตอนที่ 4 นำลวดลายต่างๆ ที่ศึกษาและรวบรวมได้จากขั้นตอนที่ 3 มาประยุกต์ออกแบบต้นแบบเครื่องประดับเงิน จำนวน 13 เซต และนำไปบรรจุในแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 5 ลงพื้นที่สอบถามเกี่ยวกับความนิยมและความชื่นชอบเกี่ยวกับเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย และพฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องประดับเงิน โดยใช้เครื่องมือในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้หลักการทางสถิติในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Manopan, 2013; Monphrom, 2012; Wannatung & Soodsang, 2011)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์ และคัดเลือกเซตชุดเครื่องประดับที่เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 เซต เพื่อนำมาผลิตขึ้นรูปเป็นชิ้นงานจริง

ขั้นตอนที่ 8 นำเสนอผลดำเนินการวิจัยต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องเงินบ้านวัวลายและคัสเตอร์เครื่องเงินบ้านวัวลาย

ผลการดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยอัตลักษณ์ของเครื่องประดับเงินบ้านวัวลายตามความชอบของกลุ่มลูกค้าชาวจีนในแหล่งท่องเที่ยวล้านนา เพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องประดับเงินมีรายละเอียดของผลการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาการผลิตชิ้นรูปเครื่องเงินวัวลาย

ในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลการผลิตเครื่องเงินวัวลายคณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและศึกษากระบวนการผลิตของเครื่องเงินวัวลายจาก พ่อครูสมนึก อุดมเศษณ์ช่างใหญ่ของร้านวัวลายศิลป์ ซึ่งเป็นทั้งโรงผลิตเครื่องเงินและแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องเงินในย่านวัวลาย ที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ รวมทั้ง พ่อครูแม่ครูของชุมชนบ้านวัวลาย และช่างแกะสลักและตอกตุ๋นลาย โดยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตเครื่องเงินวัวลายโดยสรุปได้ ดังนี้

1. เครื่องเงินวัวลายเป็นศิลปะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสืบทอดต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น จากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นส่วนที่สะท้อนความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านวัวลาย โดยปัจจุบันมีช่างฝีมือที่สืบทอดวิธีการทำเครื่องเงินวัวลายอยู่จำนวนไม่มากนัก นับวันผู้ที่จะมีสืบทอดภูมิปัญญาเหล่านี้ มีจำนวนลดลงไปเรื่อยๆ เนื่องจากคนรุ่นใหม่นิยมไปประกอบอาชีพอื่น

2. ผลิตภัณฑ์เครื่องเงินของชุมชนวัวลาย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ เครื่องเงินประเภทภาชนะของ

ใช้ในครัวเรือน เครื่องเงินประเภทของที่ระลึกและของตกแต่ง และเครื่องเงินประเภทเครื่องประดับ โดยความแตกต่างของราคาจะเกิดจากร้อยละของแร่เงินที่ใช้ ความละเอียดของลวดลาย ความยากในการผลิต และระยะเวลาที่ใช้ในการผลิต

3. การผลิตเครื่องเงินวัลลาย มีวิธีการผลิต ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ การหลอม การขึ้นรูป การตอกลวดลาย การเชื่อมและตกแต่ง และการต้มขัดล้างทำความสะอาดชิ้นงาน (Khuntanan, 2000; Pralahan, 2014; S. Udomset, interviewed, October 15, 2014)

3.1 ขั้นตอนการหลอม แร่เงินแท้จะถูกขังและนำไปผสมกับแร่อื่น ๆ เช่น ทองแดง และทองเหลือง ตามร้อยละของแร่เงินตามที่ลูกค้าต้องการ จากนั้นจะนำไปสู่กระบวนการหลอมในเตาหลอม โดยใช้เวลาในการหลอมประมาณ 7-15 นาที ขึ้นอยู่กับร้อยละของแร่เงิน และนำแร่เงินที่หลอมใส่ลงไปในแม่พิมพ์ ซึ่งทำมาจากดินเหนียว มีลักษณะเป็นหลุมตื้น ๆ ทำให้เงินออกมาเป็นลักษณะเป็นก้อนกลมแบน

3.2 ขั้นตอนการขึ้นรูป นำแผ่นแท่งเงินที่ได้จากการหลอมเทลงในแม่พิมพ์ มาทำการตีไล่เนื้อให้ได้รูปทรง และทำการตีขึ้นรูปต่อไป หากชิ้นงานใดที่ทำการตีผิดพลาดความหนาไม่สม่ำเสมอ เกิดการแตก หรือเนื้อเงินขาด จะถูกนำกลับไปหลอม เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตใหม่

3.3 ขั้นตอนการตอกลวดลาย ช่างฝีมือจะทำการใช้ค้อนและสิ่วตอกชิ้นงานจากด้านในของชิ้นงานออกมาจนได้ความนูนระดับตามที่ต้องการ จากนั้นชิ้นงานถูกเติมชั้น (ซีหยา) เข้าไปในชิ้นงาน แล้วทำการตอกลายจากด้านนอกของชิ้นงานเพื่อเก็บรายละเอียดต่างๆ ของลวดลายบนชิ้นงานนั้นๆ แล้วใช้ไฟลนเพื่อให้ชิ้นงานอุ่นตัวและหลุดลอกออกมา

3.4 ขั้นตอนการเชื่อมและการตกแต่ง ชิ้นงานจะถูกนำมาตกแต่งเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ตามแบบที่ต้องการด้วยน้ำประสานเงิน ซึ่งเป็นเงินผสมที่มีจุดหลอมเหลวต่ำกว่าเงิน แล้วจึงนำไปผ่านความร้อนเพื่อเป็นการเชื่อมให้ชิ้นงาน 2 ชิ้นติดกัน แล้วนำมาตกแต่งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.5 ขั้นตอนการต้มด้วยน้ำกรด เป็นการนำชิ้นงานไปต้มด้วยกรดกำมะถันเพื่อทำความสะอาด โดยใช้เวลาในการต้มประมาณ 10-15 นาที ตามร้อยละของเนื้อเงิน เมื่อต้มเสร็จแล้วชิ้นงานจะถูกนำมาแช่ในน้ำมะขามเปียก ซึ่งเป็นกรดอ่อนๆ ช่วยในการล้างกรดกำมะถันออกจากชิ้นงาน จากนั้นจะถูกล้างด้วยน้ำเปล่าและขัดด้วยลูกปัดอีกครั้ง

ผลการดำเนินงานจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลรูปแบบลวดลาย และลักษณะของเครื่องประดับเงินบ้านวัลลาย ตามความนิยมของกลุ่มลูกค้าชาวจีน

ในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลรูปแบบลวดลายและลักษณะของเครื่องประดับเงินบ้านวัลลายตามความนิยมของกลุ่มลูกค้าชาวจีน คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลความต้องการของกลุ่มลูกค้าโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องเงินวัลลาย วิสาหกิจชุมชนบ้านวัลลาย สัมภาษณ์พ่อครู แม่ครู ช่างฝีมือเก่าแก่ของหมู่บ้านวัลลาย และทำแบบสอบถามถึงสัมภาษณ์กับกลุ่มลูกค้าชาวจีนในการเลือกซื้อเครื่องประดับเงินบ้านวัลลาย โดยสามารถแบ่งผลการดำเนินงานเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. อัตลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านวัลลาย คือ ลักษณะของชิ้นงานเป็นการทำชิ้นงานด้วยมือ เป็นการทำเครื่องเงินด้วยช่างฝีมือโดยการตอกลวดลายด้วยมือ และลวดลายที่ได้สืบทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นที่งานฝีมือ มีกระบวนการผลิตแบบเฉพาะตัวที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยส่วนมากทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องใช้ภายในครัวเรือนเป็นหลัก เช่น ชนเงินสลุงเงิน โดยลวดลายส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อของคนพื้นบ้าน วิถีชีวิตชนบท และลวดลายธรรมชาติต่างๆ

2. กระบวนการผลิตเป็นที่โดดเด่นของเครื่องเงินวัลลาย คือ วิธีการตอกลายสองด้าน โดยจะเริ่มจากการนำเอาชิ้นงานที่ได้ทำการตีขึ้นรูป ดังแสดงในรูปที่ 1 และนำมาทำการตอกลายจากด้านในทำให้เกิดลายนูนตามโครงร่างรอบนอกของชิ้นงาน ดังแสดงในรูปที่ 2 จากนั้นจึงนำชิ้นงานมาตีกลับจากด้านนอกเพื่อเป็นการไล่รายละเอียดของลวดลายอีกครั้งหนึ่ง ดังแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 1 ชิ้นงานที่ได้จากการขึ้นรูป

รูปที่ 2 ลักษณะการตอกจากด้านใน
ออกสู่ด้านนอกรูปที่ 3 ลักษณะการตอกจากด้านนอก
เพื่อเก็บรายละเอียด

3. การทำเครื่องประดับเงินของชุมชนบ้านวัวลายนั้น มีประวัติไม่แน่ชัด จากการสัมภาษณ์พบว่า ในสมัยโบราณ มีการทำเครื่องประดับจำพวก กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า โดยการหลอมแร่เงินออกมาเป็นเส้นตัน หรือกลวงแบบ ไม่มีลวดลาย และมีการทำเข็มขัดเงิน โดยการหลอมแร่เงิน ออกมาเป็นเส้นแล้วทำการตัดเป็นเลขแปดและเกี่ยวเข้าด้วยกันเป็นสายเข็มขัด

4. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ช่างฝีมือเก่าแก่ สามารถรวบรวมลวดลายดั้งเดิมที่มักใช้ในการประดับตกแต่งเครื่องเงินบ้านวัวลาย โดยแบ่งได้ 9 กลุ่ม ดังนี้ (B. Puttasri, interviewed, December 10, 2014; S. Charoenphakdee, interviewed, April 1, 2015)

กลุ่มลวดลายที่ 1 กลุ่มลวดลายดอกพ้าย หรือเรียกว่า ลวดลายดอกกระถิน ในสมัยโบราณชาวบ้านในหมู่บ้านวัวลายนิยมปลูกต้นกระถินไว้ข้างบ้าน ช่างฝีมือเครื่องเงินจึงได้แรงบันดาลใจมาจากรูปร่างของดอกกระถิน ที่ปลูกไว้ข้างบ้าน โดยลวดลายดอกกระถิน มีอยู่ด้วยกัน 2 แบบ คือ แบบดอกกระถิน ดังแสดงในรูปที่ 4 และแบบ สับปะรด ดังแสดงในรูปที่ 5 โดยลักษณะของดอกกระถิน ตรงกลาง จะเป็นรูปวงกลมและมีลวดลายคล้ายตาราง ส่วนใบ จะมี 2 ใบ มีลักษณะชูขึ้น ส่วนลักษณะของลวดลายสับปะรด ตรงกลางจะมีลักษณะเป็นรูปทรงคล้ายกับสับปะรดและมี ลวดลายลักษณะคล้ายตาราง ส่วนใบมีอยู่ 2 ส่วน คือ ใบ ด้านบนชูขึ้นเช่นกัน

กลุ่มลวดลายที่ 2 กลุ่มลวดลายแสด ในสมัยโบราณ หมู่บ้านวัวลายจะนิยมปลูกต้นไม้ไว้เป็นรั้วบ้าน โดยหนึ่งในนั้นมีต้นหมากรวมอยู่ด้วย ช่างฝีมือสังเกตเห็นผลของ ต้นหมากเรียงเป็นพวงสวยงาม จึงนำมาสร้างเป็นลวดลาย ที่เรียกกันว่า ลวดลายแสดดอกหมาก จากการลงพื้นที่ศึกษา กลุ่มลวดลายแสด ได้รวบรวมลวดลายแสดที่นิยมนำมาประดับ บนเครื่องเงินไว้ ดังนี้ ลวดลายแสดดอกหมาก ดังแสดงใน รูปที่ 6 แสดหางนกยูง ดังแสดงในรูปที่ 7 แสดเท้าตุ๊กแก

(แสดตีนตุ๊กแก) ดังแสดงในรูปที่ 8 แสดกบบัว ดังแสดงใน รูปที่ 9

กลุ่มลวดลายที่ 3 กลุ่มลวดลายพุทธประวัติ รวมถึง ลวดลายชาดก ในสมัยโบราณช่างฝีมือได้แรงบันดาลใจมา จากผนังโบสถ์ในวัด ซึ่งมีการสลักลวดลายบอกเล่าเรื่องราว และเหตุการณ์สำคัญของพุทธประวัติ ดังแสดงในรูปที่ 10

กลุ่มลวดลายที่ 4 กลุ่มลวดลายจากวรรณคดีไทย เป็นลวดลายบอกเล่าเรื่องราวสำคัญ เช่น ตอนพระรามยก ท้า เป็นตอนที่สวยงามและเป็นที่ยอมรับสำหรับลูกค้าเครื่องเงิน ดังแสดงในรูปที่ 11

กลุ่มลวดลายที่ 5 กลุ่มลวดลายวิถีชีวิตไทย เป็น ลวดลายที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตถ่ายทอด ทางการตอกลวดลายลงบนเครื่องเงิน ดังแสดงในรูปที่ 12

กลุ่มลวดลายที่ 6 กลุ่มลวดลายพม่า (ลายม่าน) จะมียลวดลายที่นูนกว่าปกติ ลวดลายพม่าที่นิยมตอกกันคือ ลวดลายเทพพนม ลวดลายนางรำ เป็นต้น ซึ่งเป็นลวดลาย เทพที่ช่างฝีมือชาวพม่านับถือ ช่างฝีมือจึงได้รับการสืบทอด ลวดลายนี้จากช่างหลวงมาจนถึงปัจจุบัน ดังแสดงในรูปที่ 13

กลุ่มลวดลายที่ 7 กลุ่มลวดลายช้าง มีหลากหลาย ลักษณะ ลักษณะที่นิยมนำมาตอกลวดลายคือ ลวดลาย ไชลองช้าง ลวดลายช้างงาน และยังได้นำลวดลายช้างตอก ลงไปในลวดลายสิบสองราศีอีกด้วย โดยลวดลายช้างจะไป แทนปีกุล (ปีหมู) ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวล้านนา ดังแสดง ในรูปที่ 14

กลุ่มลวดลายที่ 8 กลุ่มลวดลายสิบสองราศี เป็น ลวดลายที่ช่างเครื่องเงินได้นำความเชื่อเรื่องโชคชะตาราศี มาสลักบนเครื่องเงินต่าง ๆ เพื่อเสริมมงคลให้กับผู้ใช้งาน ลวดลายสิบสองราศี ดังแสดงในรูปที่ 15

กลุ่มลวดลายที่ 9 ลวดลายดอกพิกุล ได้รับแรง บันดาลใจมาจากธรรมชาติ และได้นำมาทำเป็นลวดลาย สลักลงบนเครื่องเงิน มักจะนิยมตอกรวมกับลวดลายนก หรือลวดลายสิบสองราศี ดังแสดงในรูปที่ 16

5. คณะผู้วิจัยได้นำผลของการศึกษาลวดลายของเครื่องเงินบ้านว้าลายจำนวน 9 กลุ่ม ตามที่ได้อธิบายในหัวข้อที่ 4 ของผลการดำเนินงานจากการลงพื้นที่ นำไปทำแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ เพื่อทำการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคของชาวจีน โดยผลลัพธ์ที่ได้ พบว่า ลวดลายที่เป็นที่นิยมในกลุ่มลูกค้าชาวจีนคือ ลวดลายช้าง โดยได้รับความนิยมถึงร้อยละ 52 โดยกลุ่มลูกค้าชาวจีนให้เหตุผลประกอบว่า ในมุมมองของกลุ่มลูกค้าชาวจีน ช้างเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย ดังนั้น เมื่อชาวจีนมาท่องเที่ยวในประเทศไทย จึงมักจะต้องการซื้อสิ่งของ หรือเครื่องประดับเงินที่มีลวดลายช้าง ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำลวดลายช้างมาออกแบบเครื่องประดับเงินบ้านว้าลาย นอกจากนี้ยังได้นำลวดลายอีก 3 กลุ่ม มาใช้ประกอบในการออกแบบเครื่องประดับ ได้แก่ กลุ่มลวดลายดอกกระถิน กลุ่มลวดลาย

เสือ และกลุ่มลวดลายสิบสองราศี ผลจากการทำแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ในรอบแรก พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีช่วงอายุระหว่าง 20-30 ปี มักจะชื่นชอบการสวมใส่เครื่องประดับชิ้นเล็ก และมีสีสันสดใส ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลเหล่านี้ มาออกแบบเครื่องประดับเงิน โดยออกแบบได้จำนวนทั้งสิ้น 13 เซต จากนั้นได้นำเซตเครื่องประดับเงินดังกล่าว มาทำแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ในครั้งที่สอง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการทราบความชื่นชอบหรือความนิยมของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อเซตเครื่องประดับดังกล่าว ซึ่งพบว่า เซตเครื่องประดับเงินที่ได้รับความนิยมสูงสุดจำนวน 5 อันดับแรก ได้แก่ เซตช้างกับใบมะม่วง เซตช้างกับผักกูด เซตช้างกับดอกไม้ เซตช้างกับดอกหมาก และเซตโขลงช้าง ดังแสดงในรูปที่ 17

รูปที่ 4 ลวดลายดอกกระถิน

รูปที่ 5 ลวดลายสับประรด

รูปที่ 6 เส้ดอกหมาก

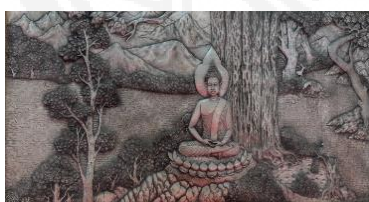
รูปที่ 7 เส้ทางนกยูง

รูปที่ 8 เส้เท้าตุ๊กแก (เส้ตีนตุ๊กแก)

รูปที่ 9 เส้กาบัว

รูปที่ 10 ตัวอย่างลวดลายพุทธประวัติ

รูปที่ 11 ตัวอย่างลวดลายพระรามยกทัพ

รูปที่ 12 ตัวอย่างลวดลายวิถีชีวิต

รูปที่ 13 ลวดลายพม่า

รูปที่ 14 ตัวอย่างลวดลายช้าง

รูปที่ 15 ลวดลายสิบสองราศี

รูปที่ 16 ลวดลายดอกพิกุลกับนก

รูปที่ 17 ชุดเครื่องประดับที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจำนวน 5 ชุด จากการใช้แบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์

อภิปรายผลการดำเนินงานวิจัย

จากผลการดำเนินงานวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ก่อนที่จะทำการลงพื้นที่ทำแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ทางผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้ ในมุมมองของนักออกแบบไทย และผู้ประกอบการเครื่องประดับไทย ชาวจีนน่าจะมีความชื่นชอบในลวดลายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของชาวจีน เช่น ลวดลายมังกร และลวดลายหยินหยาง เป็นต้น แต่ผลจากการศึกษา พบว่า กลุ่มลูกค้าชาวจีนที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยส่วนใหญ่มักจะนิยมสินค้า หรือเครื่องประดับเงินที่มีลวดลายช้างเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจากการลงพื้นที่ทำแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์พบว่า ชาวจีนชื่นชอบลวดลายช้าง คิดเป็นร้อยละ 52 เนื่องจากเป็นลวดลายที่นักท่องเที่ยวชาวจีนรู้จักโดยทั่วไป และเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย สำหรับลวดลายดั้งเดิมของ

หมู่บ้านวัวลาย เช่น ลวดลายดอกกระถิน มีคะแนนความชื่นชอบร้อยละ 11 ลวดลายพม่า คิดเป็นร้อยละ 7 และลวดลายเสียดอกหมาก คิดเป็นร้อยละ 2 เป็นต้น กลุ่มลูกค้าชาวจีนให้เหตุผลประกอบดังนี้ ชาวจีนไม่ทราบว่าที่มาของลวดลาย ไม่ทราบว่าแหล่งกำเนิดมาจากหมู่บ้านวัวลาย และไม่เข้าใจถึงความหมายของลวดลาย จึงส่งผลให้ลวดลายดังกล่าวไม่เป็นที่นิยมมากนัก

2. ผลจากการทำแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่า ชาวจีนไม่ได้รับทราบถึงลวดลายบนเครื่องเงินบ้านวัวลาย ประกอบกับทางคณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงลวดลายเครื่องเงินของบ้านวัวลายที่กำลังจะสูญหายไป คณะผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะมีการเผยแพร่ลวดลายเครื่องเงินบ้านวัวลาย ผ่านทางเครื่องประดับเงิน เพื่อให้ทั้งชาวไทยและชาวจีนได้รู้จักลวดลายของเครื่องเงินบ้านวัวลายมากยิ่งขึ้น

3. ลวดลายทั้งเก้ากลุ่มนั้นไม่สามารถนำมาออกแบบเครื่องประดับได้ทั้งหมด เช่น กลุ่มลวดลายพุทธประวัติ กลุ่มลวดลายวรรณคดี กลุ่มลวดลายวิถีชีวิต และกลุ่มลวดลายพม่า ซึ่งเป็นกลุ่มลวดลายที่จำเป็นต้องใช้พื้นที่ในการบอกเล่าเรื่องราวของลวดลายนั้นๆ จึงไม่เป็นที่นิยมในการนำมาออกแบบเครื่องประดับ

4. ผลจากการทำแบบสอบถามถึงสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวน 100 คน ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุในช่วง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 75 ซึ่งมักจะซื้อสินค้าที่มีสีสันสดใส และรูปแบบร่วมสมัย ในบทความสถานการณ์ตลาดอัญมณีและเครื่องประดับของจีน (Thai Business Information Center, 2014) กล่าวว่า ชาวจีนมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ที่มีกำลังซื้อ ส่วนใหญ่มักจะเป็นวัยรุ่น โดยชื่นชอบเครื่องประดับที่มีรูปแบบที่ทันสมัย และในบทความธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ (Kasikorn Research Center, 2015) กล่าวว่า ชาวจีนมีความต้องการซื้อสินค้าเครื่องประดับมากขึ้น และชาวจีนในช่วงอายุ 20-40 ปี มักจะต้องการสินค้าเครื่องประดับที่มีราคาแพง เพื่อแสดงถึงสถานะของตัวเอง อีกทั้ง กลุ่มชาวจีนชนชั้นกลางให้ความสนใจเครื่องประดับเงินมากขึ้น โดยรูปแบบของเครื่องประดับมีความทันสมัย ดังนั้น ทางคณะผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิคการลงสีเอนาเมลมาช่วยประกอบการออกแบบเครื่องประดับ เพื่อเพิ่มสีสันให้กับเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย ซึ่งเซตเครื่องประดับเงินที่ได้ออกแบบโดยใช้เทคนิคการลงสีเอนาเมลนี้ ได้รับความนิยมจากกลุ่มลูกค้าชาวจีนเป็นอย่างดี

5. จากผลการศึกษาพบว่า เพศหญิง มักจะชื่นชอบเครื่องประดับเงินที่มีขนาดเล็ก มีสีสันสดใส และมีลักษณะของลวดลายร่วมสมัยมากกว่า ซึ่งแตกต่างจากเพศชายที่มักชื่นชอบเครื่องประดับเงินที่มีขนาดใหญ่และไม่เน้นสีสัน

สรุปผลการดำเนินงานวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการวิจัยนี้ ได้นำเสนอแนวความคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ของลวดลายบนเครื่องเงินบ้านวัวลาย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับช่างฝีมือ และนักออกแบบเครื่องเงินบ้านวัวลายที่ต้องการออกแบบเครื่องประดับเงินตามความชื่นชอบของกลุ่มลูกค้าชาวจีน จากผลการวิจัยพบว่า ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของเครื่องเงินบ้านวัวลาย ที่สามารถนำ

มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องประดับเงิน ได้แก่ ลวดลายดอกกระถิน, ลวดลายสับปะรด, ลวดลายแล้, ลวดลายช้าง และลวดลายสิบสองราศี โดยกลุ่มลูกค้าชาวจีนมักจะนิยมสินค้าและเครื่องประดับเงินที่มีลวดลายช้าง และการออกแบบเครื่องประดับที่มีความร่วมสมัย สำหรับกลุ่มลูกค้าชาวจีนเพศหญิง ต้องการเครื่องประดับเงินที่มีขนาดเล็ก และมีสีสันสดใส ส่วนเพศชายต้องการเครื่องประดับที่มีขนาดใหญ่ และไม่จำเป็นต้องมีสีสันมากนัก ซึ่งเซตเครื่องประดับเงินที่กลุ่มลูกค้าชาวจีนให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ เซตเครื่องประดับช้างกับใบมะม่วง ดังแสดงในรูปที่ 17 เนื่องจากเครื่องประดับเงินเซตนี้ได้นำเทคนิคการลงสีเอนาเมลมาประยุกต์ในการออกแบบ เพื่อให้เซตเครื่องประดับร่วมสมัยมากขึ้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มลูกค้าชาวจีนชื่นชอบเครื่องประดับที่มีสีสัน และชิ้นงานเครื่องประดับที่ได้รับความนิยม ได้แก่ จี้ ต่างหู กำไล และแหวน หากนำเทคนิคการลงสีเอนาเมลมาช่วยในการออกแบบเครื่องประดับ อาจจะเป็นแนวทางใหม่ในการออกแบบเครื่องประดับเงินของหมู่บ้านวัวลาย และอาจจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผู้ผลิตเครื่องประดับมากยิ่งขึ้น หากผู้ประกอบการเครื่องประดับเงินในย่านถนนวัวลาย นำแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับเงินที่ทางคณะผู้วิจัยได้นำเสนอ ในบทความฉบับนี้ น่าจะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนบ้านวัวลาย ไม่น้อยกว่า 15% ของยอดรายได้เดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สนใจสามารถนำเซตเครื่องประดับเงินที่ได้รับ ความชื่นชอบจากกลุ่มลูกค้าชาวจีนทั้งห้าเซตมาพัฒนาต่อยอดโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และอาจจะเป็นการจุดประกายแนวความคิดให้กับนักออกแบบ หากสามารถพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ได้อาจจะลดเวลาในการออกแบบ และสามารถทำการแก้ไขรูปแบบของเครื่องประดับเงินได้ไม่ยากนัก โดยที่ไม่จำเป็นต้องออกแบบเครื่องประดับขึ้นมาใหม่

2. หากมีการนำเทคนิคต่าง ๆ ในการผลิต เช่น การลงสีเอนาเมล นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการร่วมสมัยมากขึ้น หรือนำวัสดุในท้องถิ่น เช่น พลอย และไม้ เป็นต้น มาประยุกต์ในการออกแบบหรือผลิตเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย อาจส่งผลให้เกิดแนวคิดรูปแบบของเครื่องประดับเงินใหม่ๆ และเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ภายใต้สำนักงานโครงการด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเพื่อวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สัญญาโครงการเลขที่ RDG5750128

โครงการวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ขอขอบพระคุณคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภาคการศึกษา เครือข่ายสนับสนุนงานวิจัย และจากภาคอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษา พัฒนาและปรับปรุงงานวิจัยให้สามารถนำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลจากการศึกษาค้นคว้าของโครงการวิจัยนี้ จะมีประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมสำหรับการผลิตเครื่องประดับเงินบ้านวัวลาย

สุดท้าย ขอขอบคุณ Dr. Filip Kielar ในการตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษในส่วนของ Abstract ของบทความฉบับนี้

References

- Department of Industrial Promotion. (2015). *Baan Wualai Silver Cluster*. Retrieved from www.dip.go.th/Portals/0/cluster/วัวลายหมู่บ้านวัฒนธรรม.pdf
- Department of Tourism. (2014). *Summary of Tourism Situation in 2014*. Retrieved from Database of Department of Tourism.
- Export-Import Bank of Thailand. (2006). *Gems and Jewelry Market in China*. Retrieved from <http://www.exim.go.th/doc/research/article/9068.pdf>
- Kasikorn Research Center. (2015). *Gemstone Jewelry Business*. Retrieved from <http://www.kasikomresearch.com>
- Khuntanan, P. (2000). *Lanna Heritage Local Wisdom: 500 Years Wat Si Suphan*. Chiang Mai: Viangphing Publishing.
- Manopan, J. (2013). *The Development of Contemporary Silver Jewelry Pattern as Art Stucco Wat Chula Manee*. (Master's thesis). Naresuan University, Phitsanulok.
- Monphrom, R. (2012). *The Development of Design Product for Terra-Cotta Souvenir from Baan Mon Pottery and Craft Group, Tambon BaanKaeng, Ampur Muang, Nakhon-Sawan Province*. (Master's thesis). Naresuan University, Phitsanulok.
- Poosuwan, K. (2013). *Focused on Chinese Tourists*. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_89.pdf
- Pralahan, M. (2014). *Baan Wua Lai Silverware of Wat Muen Sarn and Wat Sri Suphan Communities in Chiang Mai*. (Bachelor's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom.
- Silpjaru, T. (2014). *Research and Statistical Analysis with SPSS and AMOS (15th ed.)*. Bangkok: Business R&D.
- Thai Business Information Center. (2014). *Gemstone Jewelry market in china*. Retrieved from <http://thai.bicusa.com>
- Wannatung, W., & Soodsang, N. (2011). Development of Silver Jewelry Format and Identity for Hill Tribe Lee-sor (Lee-su) Community, See Dong Yen Village, Maetang District, Chaingmai Province. *Art and Architecture Journal Naresuan University*, 2(2), 68-80.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis (2nd ed.)*. New York: Harper and Row.